

Den Haag, 10 september 2014

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 4 september 2014 inzake de open brief d.d. 27 augustus 2014 van bezorgde wetenschappers in genocide-studies en mensenrechten aangaande de situatie in Syrië en Irak.

In een open brief aan de VN-Veiligheidsraad uiten diverse nationale en internationale wetenschappers hun zorg aangaande genocide en etnische zuivering jegens etnische en religieuze minderheden in Syrië en Irak door de groepering IS(IS). In de brief wordt de situatie in Syrië en Irak gekwalificeerd als humanitaire ramp. De brief roept de Veiligheidsraad op om verdere actie te ondernemen, en daarbij alle maatregelen te overwegen, inclusief het gebruik van geweld. De brief verwijst naar de collectieve «*responsibility to protect*» van alle VN-lidstaten en waarschuwt voor de gevolgen van passiviteit.

Zoals blijkt uit verslag van een schriftelijk overleg over de situatie in het Midden-Oosten van 18 augustus 2014 (Kamerstuk 23 432, nr. 389) is het kabinet van mening dat de groepering IS(IS) vermoedelijk verantwoordelijk is voor zeer ernstige internationale misdrijven, zoals oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid en genocide. Het kabinet deelt zowel de zorg hierover als de bezorgdheid ten aanzien van de humanitaire situatie in Syrië en het noorden van Irak. Het kabinet onderschrijft de conclusies van de Buitengewone Raad Buitenlandse Zaken over Irak van 15 augustus jl. waarin de aanslagen door de groepering IS(IS) en de massale wreedheden en mensenrechtenschendingen tegen de burgerbevolking, in het bijzonder minderheden, worden veroordeeld en gesteld wordt dat mogelijke misdrijven tegen de menselijkheid met spoed dienen te worden onderzocht. Het kabinet onderschrijft eveneens de op 1 september jl. door de VN-Mensenrechtenraad aangenomen resolutie inzake Irak die een soortgelijke veroordeling van de wandaden van de groepering IS(IS) bevat en waarin de VN-Hoge Commissaris voor de Mensenrechten wordt opgeroepen een onderzoeksmis­sie naar Irak te sturen met als doel gerechtigheid te doen geschieden.

Nederland is een voorstander van het beginsel van «*responsibility to protect*». Uitgangspunt van dit beginsel is dat staten eerstverantwoordelijk zijn voor de bescherming van hun burgerbevolking tegen genocide, etnische zuivering, misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven. Mochten staten niet aan hun verantwoordelijkheid kunnen of willen voldoen, dan is er een verantwoordelijkheid voor de internationale gemeenschap. De «*responsibility to protect*» vormt geen zelfstandige rechtsgrond voor militair optreden. Voor een bespreking van mogelijke volkenrechtelijke rechtsgrondslagen voor militair ingrijpen verwijs ik u graag naar de brief van 19 september 2013 over alternatieve volkenrechtelijke mandaten (Kamerstuk 32 623, nr. 110).

Irak heeft internationale partners, waaronder de Verenigde Staten, om hulp verzocht bij het bestrijden van de groepering IS(IS) en het ontzetten van de burgerbevolking, in het bijzonder bedreigde etnische en religieuze minderheden, in Noord Irak. Ook de EU steunt Irak in dezen. Deze aanpak kan rekenen op de steun van het kabinet. De EU heeft bovendien op verzoek van de Iraakse overheid uitgebreide humanitaire hulp geleverd, waaronder het opzetten van een humanitaire luchtbrug richting Noord Irak. Ook Nederland heeft voor de burgerbevolking in het noorden van

Irak deze zomer extra middelen vrijgemaakt (in totaal 7,3 miljoen) ter leniging van de humanitaire nood, met name via het Rode Kruis.

De VN-Veiligheidsraad heeft op 14 juli jl. resolutie 2165 aangenomen om humanitaire hulp in Syrië te bevorderen. Nederland heeft sinds het begin van de burgeroorlog in Syrië substantiële extra humanitaire hulp beschikbaar gesteld (in totaal 83,5 miljoen) voor de Syrische burgerbevolking, zowel via de gebruikelijke VN-organisaties als via andere hulporganisaties. Een groot deel van deze hulp is ook in Syrië zelf geboden. De Veiligheidsraad blijft verdeeld over het mandateren van aanvullende maatregelen ten behoeve van de burgerbevolking in Syrië. Het kabinet betreurt deze situatie en vraagt in internationale fora aandacht voor de gevolgen hiervan. In meer algemene zin steunt het kabinet voorstellen om de Veiligheidsraad te hervormen met als doel een effectiever optreden van de Raad in dit soort situaties. Een voorstel aan leden van de Veiligheidsraad om van hun veto af te zien in het geval van genocide en andere internationale misdrijven wordt door het kabinet aangemoedigd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans